

Hos alla bokhandlare:

Bestämningar rörande **Juris-utriusque kandidat-examen** vid Alexanders-Universitetet och **Examina** för befordran till juridiska, kamerala och administrativa embeten och tjänster i Finland. 25 p.

Hans Kejsersliga Majestäts **Nådiga Statuter** för dess Alexanders-Universitet i Storfurstendömet Finland. Med bihang och register. Helsingfors 1873. 2 mk.

Författningar och beslut rörande Kejsersliga Alexanders-Universitetet i Finland från och med den 1 Oktob. 1852 till utgången af år 1887 samlade och utgifna af Dr Valfrid Wasenius. 10 mk.

Stipendier och Stipendiifonder stående under det finska Universitetets förvaltning af Edv. Hjelt. 2 mk. Inb. 3 mk.

Finlands Universitet 1828—1890. Biografiska uppgifter öfver dess lärare, embets- och tjänstemän, af R. A. Renvall. Andra tillökade uppl. 5 mk.

Historik om det finska Universitetet under dess tre första verksamhetsår med en inledning om Finlands undervisningsväsende intill denna tidpunkt af N. af Ursin. 50 p.

Vid jubelfesten den 2 Mars 1880 högtidligen begången af Alexanders Universitet i Finland 1855—1880. 2 mk.

Studenten m. fl. dikter af A. L. 1 mk 25 p.

VÅRA

STUDENTER.

Pris: 25 p.

IV b 1

Kapsel

VÅRA STUDENTER.

AF

S. R. D.

[Berglund, Elis]

NIKOLAISTAD,

F. W. UNGGREN'S BOKTRYCKERI, 1895.

Med hvilken stolthet mottar icke ynglingen sitt studentbref — inseglet på det akademiska medborgarskapet — och med hvilken förtjusning trycker han icke på sin hjässa den lyrbeprydda hvita mössan — inseglet på den akademiska »friheten»!

Student! I åtta à tio år har han trälät på skolbänken, men nu är han en fri akademisk medborgare, alla banor stå honom öppna och nu kan han bli hvad han vill. Ja, precis hvad han vill!

Och han vill naturligtvis icke litet. Det är storartade ting han skall uträtta, han och ingen annan. Ty han är *spes patriae* — fäderneslandets hopp!

Men nu skall han hvila hela sommaren på sina lagrar och därunder uppkasta sina storartade framtidsplaner. Och så reser han hem, där han blir klappad och beundrad af ömma föräldrar och snälla tanter, hvilka enstämmigt äro af den åsikten, att deras gosse dock är den

utomordentligaste student deras ögon någonsin skådat.

I början af höstterminen skall han naturligtvis »resa in». Och han reser med af sin far fylld plånbok, med hågen fylld af glada förhoppningar och åtföljd af de sinas varma välönskningar. Kanske hans förhoppningar åsyfta mycket, som ingen tänker på, minst föräldrarna. Han »ligger» i flere år vid högskolan, men examen låter vänta på sig. Fadern tycker naturligtvis, att sonens utgifter i terminen flerdubbelt öfverstiga de summor, han i tiden såsom student användt, men han tröstar sig med att lefnadsförhållandena sedan dess väsentligt förändrats. Och ynglingens mor förvånar sig ibland öfver, att hennes käre gosse, som hade ett så briljant hufvud i skolan, nu måste använda så många år på sin examen, men hon lugnar sig med tanken, att det nu för tiden läses så förskräckligt mycket och tar för gifvet, att sonens examen i stället skall bli så mycket mera glänsande. Men åren gå, examen låter vänta på sig, den numera icke så unge studenten slår småningom ned sina pretentioner och finner sig slutligen på en plats, ofantligt mycket blygsammare än den han utmålade för sig den dag

han tryckte på sin ljassa den hvita mössan med lyran.

Om han har någon anställning alls! Ty det kan äfven hända, att han allt mera närmar sig den gräns, där det litterära proletariatet vidtar — och kanske till och med öfver-skrider densamma. Men i de flesta fall skall han icke erkänna, att han själf vållat sitt öde. Nej, då är det antingen hemmet eller skolan som bär skulden. Antingen har den uppfostran han erhållit i hemmet varit missriktad och lagt grunden till den slapphet, som föranledt hans fall eller också har skolundervisningen gjort honom oduglig till praktiska uppgifter.

Men den möjligheten är icke heller utesluten, att han ger universitetet skulden för hvad han blifvit, framhållande att anordningarna vid högskolan varit sådana, att resultatet måst blifva sådant det blifvit. Kan det finnas något grand sanning i en sådan beskyllning?

Vi skola gå frågan närmare in på lifvet.

Ännu för några tiotal år tillbaka ansåg man, att den yngling, som blifvit student, redan tillryggalagt mer än hälften af sin bekymmer-

sammaste period och att det däref-
ter vore för honom jämförelsevis
lätt att slå sig fram. Lefnadskost-
naderna voro då betydligt billigare
än nu och man försökte ytterligare
reducera dem. Man bodde flere i
ett litet anspråkslöst rum, hade
»torrscaffning» hemifrån till frukost
och qvällsvard samt åt middag hos
någon »matmamma». Klädedräk-
ten var det ej så värst noga med.
Allt det där var småsaker i jäm-
förelse med lyckan att få studera
vid universitetet. Alla behöfde ju
icke inskränka sina behof till ett
minimum, men de flesta kunde det
den tiden. Mången hade vid sin
sluttentamen en mindre skuldsum-
ma än den en nutida student åsam-
kar sig på en enda termin. De
åter, som ickeingo eller icke ville
låna, voro »studenter på kondition»,
sparade ihop sin lön och skötte sina
egna studier jämsides med sitt in-
formatorskap. Så tillbringade de
någon termin vid universitetet på
sina hopsparade penningar och när
dessa tagit slut antogo de återigen
informatorsplats. Kort sagdt, den
tiden ansåg man, att en student
borde själf slå sig fram.

Nu äro tiderna förändrade och
det torde vara en omöjlighet för
flertalet studenter att kunna hjälpa

sig själfva. Informatorsplatser äro
en sällsynthet och tillfällena till bi-
förtjenster för studenter äro snart
räknade. Men fordringarna på lif-
vet ha stegrats. Man bor icke me-
ra så anspråkslöst, äter icke så
tarfligt som förr. Dräkten måste
vara oklanderlig, modern, elegant,
kosta hvad det vill — om man be-
talar. Och de mångfaldiga njutnin-
gar och nöjen, som stå nutidens
ungdom till buds, jagar den ifrigt
efter. Äfven om en och annan vil-
le lefva anspråkslöst så skulle han
knappt ha mod därtill. Jag minns
mycket väl, huru en af mina sam-
tida studenter, som strängt rättade
sina utgifter efter det väl något
knappa, men dock tillräckliga må-
nadsgage han hade af sin fader, där-
för fick uppbära beskyllningar för
»girighet» och så godt som uteslöts
från umgänget. Han var en »lorf»,
som icke förstod sig på »kamrat-
skap» o. s. v.

Det är ju en möjlighet — ehuru
ingalunda bevislig — att nutidens
studenter förstöra mera på rusdry-
cker, spel m. m. och att bland dem
finnas flere »viftare» än förr. Om
så är, bör orsaken därtill sökas i
den allmänna böjelsen för lifsnjut-
ning. Många påstå, att nutidens
studentlif är anständigare än förr,

men att å andra sidan karaktärslösheten och slappheten äro stadda i tilltagande liksom antalet förlorade existenser. Huruvida det senare påståendet är öfverensstämmande med sanningen veta vi icke, men det torde åtminstone stå fast, att den forna råheten, som mången gång identifierades med rask hurtighet, numera försvunnit från studentlivet.

Men om råheten aftagit, så har i stället lättjan tilltagit, hvilket beklagliga faktum kan skrivas på böjelsens för vällefnad konto. När man spisat en splendid diner, måste de dåsiga lifsandarna upplifvas med kaffe »avec». Så litet motion, hvarunder man träffar goda vänner. Ett gladt och lifvadt samtal får man ej i gång på gatan, man måste gå in till Catani, Kämp, Kapellet eller något annat modernt tempel. Där kan man naturligtvis icke sitta torr i munnen, utan måste »kalla fram varor». Och så pokulerar man gladeliga och »utbyter åsikter». Slutligen märker man af en händelse, att det är långt lidet på natten och beger sig hem — i fall icke sällskapet i korus ropar på »isvostschik».

När man sedan vaknar långt in på förmiddagen — då man lagt sig

om natten, har det naturligtvis skett med det lofvärda beslutet att icke mera gå på vift — ja, då är man tung i hufvudet och kan icke arbeta utan att först ha fått litet frisk luft. Väl utkommen på gatan träffar man goda vänner — och återigen går en dag förlorad.

Jag vill ingalunda påstå, att ett lefnadssätt sådant som det anförda vore karaktäristiskt för studenterna i allmänhet. Lyckligtvis är den vida vägnar öfvervägande delen af annat slag och skyr ingalunda arbetet. Men äfven för den flitige och arbetsamme har det sina vanskligheter att begynna sina studier. Ingen bekymrar sig om huru han tillgodogör sig undervisningen vid landets högskola. Men härmed äro vi inne på ett annat kapitel af vårt ämne.

En af de brister, som vidlåda vårt universitet, är att den nyssblifne studenten egentligen icke vet hvad han skall taga sig till eller till hvem han skall vända sig för att få råd och upplysningar angående huru han skall bedriva sina studier för att kunna göra det systematiskt. Sant är visserligen, att t. ex. juridiska fakulteten i tryck utgifvit en

kort handledning för jurisstuderande, ur hvilken handledning de få veta hvad de böra läsa och i hvilken ordning studierna böra fortgå. Men det, som den unge studenten icke får klart för sig ur ifrågavarande handledning är huru han bör läsa. Och då kan det hända, att en och annan, som icke fått sig alltför många pund beskärda af naturen, finner på samma utväg ur dilemmat, som en af mina jämnåriga. Han använde åtta år på kameral-examen, men så kunde han också hela kursen så godt som — utan till. Att han det oaktadt icke erhöll några lysande vitsord, bör ju icke förvåna någon.

Sådana fall som det nu anförda äro naturligtvis undantag, invändes det. Visserligen, men sådana undantag borde icke få förekomma. Nu äro förhållandena af den beskaffenhet, att den nyssblifne studenten är så godt som uteslutande hänvisad till att af kamrater inhemta upplysningar om huru han skall ordna sina studier och huru han utan att besvära sig med onödig ballast skall inom möjligast korta tid hinna bereda sig till den eller den examen. Men äfven detta kan ofta falla sig vanskligt nog, om man betänker den respekt, som

»gulnäbben» alltid anser sig pliktig att visa äldre studenter, en respekt, som dessa ingalunda bjuda till att förminska. Men äfven om vi antaga, att de äldre icke betrakta en begäran om råd såsom en oförskäm d påflugenhets — hvilket ofta är fallet — utan välvilligt meddela de begärda upplysningarna och råden, så kan man vara säker om att dessa råd äro till sin beskaffenhet mycket olika. Och vi kunna skatta den unge studenten lycklig, om han icke får och icke tar fast på det rådet, att han till en början endast bör som det heter »studera folklifvet» och »samla erfarenhet». Ty sådana råd bära skulden till mången ynglings förfall

Men hvarför kan den unge studenten icke direkte vända sig till vederbörande professorer? Först och främst har icke hvar och en mod därtill. Men antaget han har det, så äro de upplysningar och råd, hvilka meddelas honom — och de meddelas vanligen med stor beredvillighet — sådana, att om han samvetsgrant följde dem, så behöfde han till sin examen använda minst ett dubbelt antal år mot det vanliga. Råden äro dessutom ofta nog sväfvande: »Ni kan göra så, men

ingenting hindrar er att, om ni det önskar, ställa det så». Sådana råd har jag själf fått under min studenttid.

Hvad åter angår tentamina, hvilka ju äro afsedda att utröna examinandens kunskapsmått, så kan med skäl ifrågasättas, huruvida dessa, hvilka företagas endast en gång i hvarje ämne, motsvara sitt syfte. Om man vill, att tentamina skola medföra någon nytta eller att examinerarna genom dem skola kunna utröna tentandernas kunskaper, så borde tentamina anställa reflexgånger i terminen. Därigenom skulle man äfven åstadkomma ett närmande mellan professorerna och studenter, hvarigenom parterna ömsesidigt endast skulle profitera.

Examensväsendet vid universitetet skulle tåla en grundlig omskapning. Mycket vore att anmärka mot särskilda preliminäreamina, men anmärkningarna gälla hufvudsakligast tentamina samt de därpå följande tidsödande och meningslösa publika examina. I stället för de enskilda tentamina kunde t. ex. särskildt prof i hvarje ämne afläggas inför en examenskommission. Dessa prof kunde utan olägenhet afläggas af absolventen på olika tider i olika ämnen.

Men det är icke i examensväsendet universitetets största brister ligga. Dessa äro mera djupgående och hänföra sig till både undervisningens och de studerandes område.

Alla veta att undervisningen vid universitetet meddelas genom föreläsningar och dessa äro naturligtvis så vetenskapliga som möjligt. Om jag därför påstår, att föreläsningarnas största fel är deras vetenskaplighet, så skola naturligtvis de flesta skaka på hufvudet åt ett så kätterskt och löjligt påstående.

Men universitetet har ju — åtminstone i vårt land — två uppgifter: att tjena vetenskapen, men äfven att dana dugliga embetsmän åt staten. Om vi därför också antaga, att denna senare uppgift blifvit universitetet påtvungen, så får denna läroanstalt likväl icke försumma någotdera af sina båda ändamål. Och med afseende å det senare ändamålet anse vi, att universitetets undervisningen bör lämpas efter de fordringar, hvilka man kan ställa på blifvande embets- och tjenstemän. Det är ju det vida vägnar öfvervägande antalet studenter, som besöka universitetet för statsändamål, medan endast ett försvinnande mindretal väljer vetenskapen för sig till

lifsuppgift. Därför borde de föreläsningar, hvilka åsyfta att befordra den fria vetenskapliga forskningen, vara skilda från föreläsningarna för blifvande embetsmän i staten. Och för att dessa senare skola medföra åsyftadt gagn, måste undervisningen blifva obligatorisk.

Men den akademiska friheten?

Härtill svarar jag med en annan fråga: bör då högskolan sakna rättighet att fordra arbete af studenterna och att kontrollera detta arbete? Och vore det icke fördelaktigare för flertalet studenter, om de genast vid sin ankomst till universitetet blifva underkastade kontroll; om de vid inskrifningen i sina vederbörliga afdelningar och sedermera hvarje termin måste uppgifva, hvilken examen de ärna absolvera; om de tillhållas att anmäla, hvilka ämnen de under den ingångna terminen särskildt ämna studera; om de åläggas att deltaga i de privata kurser, hvilka komma att under terminen för den beträffande examen genomgås; om de måste åhöra de föreläsningar, som universitetsläraren i ämnet kommer att hålla jämsides med examenskursen; om de måste deltaga i hvardera och redogöra för orsakerna till möjliga fall

af frånvaro och sist och slutligen om de vore skyldiga att vid anmälan till tentamina förete intyg öfver de föreläsningar och privatkurser de bevistat.

Jag är öfvertygad om, att inga olägenheter skulle härflyta af ett sådant arrangemang, medan däremot fördelarna vore stora. Särskildt för de svaga och vacklande karaktärerna vore det så godt att genast vid ankomsten till högskolan försättas *in medias res*. Pligtkänslan skulle därigenom hållas vid makt och då ginge det ej så lätt att blifva efter för att icke tala om den besparing i tid och penningar, som därigenom skulle vinnas.

Ty hvilken nytta medför den så beprisade akademiska friheten? Den lockar lätt till försumlighet i studierna och lägger grunden till en falsk lifsåskådning. Den unge studenten betraktar sig gärna såsom fri från alla tryckande band, han vill njuta och svärma för allt stort, ädelt o. s. v. förstås. Men huru ofta händer det icke att den unge studenten, som »farit upp som en raket, faller ned som en qvastkäpp» Lifvets lösen heter arbete. Vill du icke arbeta trängs du åt sidan. Och arbetet får icke heller verkställas ryckvis, nu och då, likgiltigt

och utan intresse. På hvarje plats, i statens eller den enskildes tjänst, fordras ihärdigt, regelmässigt arbete. Däraf förklaras äfven lätt det förhållande, att mängen gammal student hyser motvilja för att öfvergå till en praktisk bana, där han är underkastad noggrann kontroll och ansvarar för det sätt, hvar på han fullgör sina åligganden. Om universitetet icke kontrollerar sina alumner och fordrar af dem ett visst mått arbete inom en viss tid, så kan det äfven utan öfverdrift anklagas för att bidra till, att studenternas arbetslust och ordningssinne förslappas. Och mången vilseförd skall då icke heller underlåta att ge högskolan skulden för sitt skeppsbrott.

Det svirande och »festande», som är så vanligt inom studentkretsarna — och beklagligt nog äfven bland lyceister — betraktas vanligtvis af allmänheten, t. o. m. af föräldrar och målsmän, med ett välvilligt, men mycket klandervärdt öfverseende. Man anser sådant höra till visserligen icke berömvärda, men åtminstone ursäktliga förströelser, som äro oåtskiljaktliga från ungdomen. Det är kantänka

blott en vanlig »*Sturm- und Drang-period*», som går öfver med tiden. Men man betänker icke, att hvad ungdomen sår, det får mannaåldern och ålderdomen skörda och att sådana ungdomssynder böra, så länge det är möjligt, helt och hållet förekommas.

Det påståendet, att bland annat vissa alster af den moderna litteraturen icke kunna fritagas från beskyllningen att vara medverkande orsaker till det nutida ungdomslifvet, torde icke sakna fog, ehuru man häri gått till öfverdrift. Det finnes böcker, hvilka hos den omogne läsaren lätt framkalla den öfvertygelsen, att den gamla, häfdvunna moralens bud icke behöfva följas, utan att begärens tillfredsställande eger sitt berättigande och han befinner alltför ofta villig att hylla köttets evangelium. Och så snart man kastat moralens bud öfver bord så är man så mycket mindre villig att underkasta sig naturens bud i detta afseende, ett bud, som före begärens tillfredsställande fordrar fysisk mognad. Dessa åsichter underblåsas därtill i icke ringa grad genom öfvervarandet af teaterrepresentationer, där operetterna jonglera med lättsinnet, och varietéföreställningar, från hvilka

all konst försvunnit för att ge rum åt lättfärdigheten.

Grunden till det florerande supriet inom studentkåren lägges ofta genom seden att hvarje examen, börjande från dimissionsexamen till universitetet, skall firas med en »karonka». När ynglingen tack vare sin faders uppoffringar väl hunnit förvärfva sig sitt dimissionsbetyg från lyceet, så blir det hans första uppgift att fira denna tilldragelse med ett dryckeslag tillsammans med de öfriga studentkandidaterna. När han par veckor därefter i hufvudstaden eröfrat den hvita mössan, så måste denna »krympas» med ett rus på Alphyddan, Kaisaniemi eller något annat värds-hus. Till denna s. k. »studentvift» inbjudas äfven äldre cives academici, hvilka sedan dryckeslaget slutats, icke försumma att ytterligare initiera nykomlingen i studentlivets skuggsidor. När den nyssblifne studenten följande höst högtidligt intas i vederbörlig afdelning, helsas han välkommen af inspektor eller kurator, som framhåller för honom en students pligter och uppgift. Men när den officiella delen af denna högtidlighet är förbi, så samlas man kring bälarna i studenthusrestaurationen

och dryckeslaget begynnes o. s. v., o. s. v. Kort sagdt, hvarje händelse af någon betydhet i den unge studentens lif skall celebreras med rusdrycker. Denna sed grundlägger vanan att dricka — ty efter festen skall man ytterligare »rekoljera sig» och detta arbete tar ej sällan flere dagar i anspråk — och vanan grundlägger begäret. De äldre studenterna äro som sagdt icke heller oskyldiga till de ungas fall. Den unge »gulnäbben» finner sig mycket smickrad, om en äldre »civis» proponerar brorskål med honom och hör med uppmärksamhet och intresse på de lärdomar han får till lifs af sin nya erfarna broder. Och dessa lärdomar inskränka sig ofta till de »äfventyr» och »erfarenheter» af mer eller mindre tvifvelaktigt slag denne upplefvat. Skämtsamt berättas dessa och under skämt — ofta med gillande — åhöras de af de äldre. Är det då att förvåna sig öfver, om hos den oerfarne den föreställningen får rotfäste, att samlandet af sådana lagrar, som gro i grän-derna, betraktas som ett bevis på duktighet eller att han åtminstone går från sällskapet i den öfvertygelsen, att ett sådant sätt att roa sig icke är förkastligt. Sedan be-

ror det på honom själf, huru han kommer att sluta.

Det s. k. »kamratskapet», »kamratlifvet», ord som öfver höfvan missbrukas, bär skulden till mångens undergång och ingen försigtighet är öfverflödig vid motarbetandet af en alltför stor böjelse för kamratlifvet. Men mången gång kan äfven den, som icke af naturen är böjd därför och är fullt och fast besluten att med allvar fullfölja sina studier, icke förverkliga sitt beslut. Söker icke den flitige upp kamraterna för att deltaga i deras glada lag, så veta dessa nog att söka upp honom och använda alla möjliga medel för att få honom ut med sig. Han ger efter en gång — kanske han också verkligen är i behof af rörelse och frisk luft — men den ena eftergiften kan lätt medföra flere i sitt följe. Att en sådan eftergift betyder detsamma som ett deltagande i en »karonka» säger sig själf.

Vidare detaljer rörande studentlifvets skuggsidor kunde här anföras i obegränsad mängd. Vi sluta dock här med uttalande af den förhoppning, att redan det ofvan sagda måtte lända någon ung student till nytta.

